

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 753/2015-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti Sberbank Slovensko, a. s., Vysoká 9, Bratislava, zastúpenej SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Františka Sedlačka, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 Co 186/2014 z 26. februára 2015, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Sberbank Slovensko, a. s., na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 Co 186/2014 z 26. februára 2015 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 Co 186/2014 z 26. februára 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti Sberbank Slovensko, a. s., priznáva náhradu trov konania v sume 448,02 € (slovom štyristoštyridsaťosem eur a dva centy), ktoré je Krajský súd v Prešove povinný uhradiť na účet SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 753/2015-18 z 11. novembra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Sberbank Slovensko, a. s., Vysoká 9, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 186/2014 z 26. februára 2015.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola ako žalobkyňa účastníčkou konania pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C 118/2010, v ktorom sa domáhala proti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaní“) určenia neúčinnosti právneho úkonu, a to darovacej zmluvy z 31. októbra 2008 (ďalej len „darovacia zmluva“), na základe ktorej žalovaní ako obdarovaní nadobudli do svojho podielového spoluvlastníctva rovným dielom od ich otca [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „ručiteľ“) ako darcu nehnuteľnosť zapísanú na [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a to dom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „nehnuteľnosť“). Sťažovateľka v konaní pred okresným súdom dôvodila tým, že ako bankový subjekt poskytla obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „dlžník“), kontokorentný úver vo výške 738 811 €, za ktorého

splatenie sa ako ručiteľ zaručil [REDAKOVANÉ]. Ručiteľ zrejme motivovaný odvrátením eventuálneho postihu zo strany sťažovateľky pre prípad vymáhania úverovej pohľadávky bezodplatne previedol vlastnícke právo k nehnuteľnosti, čím sa zbavil svojho jediného bonitného majetku. K prevodu vlastníckeho práva navyše došlo pomerne krátko pred tým, než dlžník verejne deklaroval svoje finančné problémy a s tým spojený hroziaci úpadok spoločnosti. Po uzavretí darovacej zmluvy bola dlžníkovi uznesením Okresného súdu Nitra sp. zn. 31 R 3/2010 z 12. apríla 2010 (zverejneným v Obchodnom vestníku č. 72/10 16. apríla 2010) z dôvodu hroziaceho úpadku povolená reštrukturalizácia (§ 116 ods. 1 a nasl. zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii v znení účinnom do 31. decembra 2011). Sťažovateľ si svoju úverovú pohľadávku v zákonnej lehote do reštrukturalizácie neprihlásil. Reštrukturalizácia dlžníka bola ukončená schválením a potvrdením reštrukturalizačného plánu, ktorého záväzná časť obsahovala formuláciu, podľa ktorej veriteľom, ktorí nie sú uvedení v záväznej časti plánu, zanikajú práva domáhať sa uspokojenia ich pôvodných pohľadávok od ručiteľov. Sťažovateľka aj napriek uvedenému zneniu reštrukturalizačného plánu vymáhala svoju úverovú pohľadávku súdnou exekúciou od ručiteľa, vychádzajúc zo skutočnosti, že nie je účastníkom reštrukturalizačného plánu dlžníka, a preto obmedzenia upravené v pláne na ňu nedopadajú. Na účely rozšírenia exekúciou postihnuteľného majetku, ktorého sa ručiteľ svojvoľne zbavil, sa sťažovateľka domáhala vyslovenia neúčinnosti darovacej zmluvy.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 8 C 118/2010-201 z 8. novembra 2011 žalobu sťažovateľky zamietol. O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 16 Co 25/2012 zo 14. mája 2012 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Oba sudy dospeli k záveru, že neboli splnené predpoklady odporovania právneho úkonu, pretože nebola naplnená podmienka existencie vymáhateľnej pohľadávky sťažovateľky voči ručiteľovi (pretože v dôsledku schváleného reštrukturalizačného plánu dlžníka pohľadávku voči ručiteľovi nebolo možné vymáhať súdnou cestou, ale ani cestou exekúcie) a nebol preukázaný ani úmysel ručiteľa ukrátiť darovacou zmluvou veriteľa (pretože vykonaným dokazovaním, najmä obsahom emailovej komunikácie zamestnanca sťažovateľky s ručiteľom a výpoveďou svedka [REDAKOVANÉ] bolo preukázané, že sťažovateľka nakoniec založenie nehnuteľnosti ručiteľa na zabezpečenie úveru nepožadovala, úver bol

zabezpečený dozaložením ďalšieho majetku dlžníka i ručiteľa a navyše po uzatvorení darovacej zmluvy bolo rozšírené zabezpečenie úveru na sumu presahujúcu 3 000 000 € oproti výške pohľadávky 738 811 €).

4. Proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 16 Co 25/2012 zo 14. mája 2012 podala sťažovateľka sťažnosť ústavnému súdu, pretože týmto rozsudkom podľa jej tvrdení malo dôjsť k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože závery, ku ktorým dospel krajský súd, sú natoľko nesprávne, že sú z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné, až arbitrárne. Ide jednak o závery, že právne účinky potvrdeného reštrukturalizačného plánu dopadajú aj na osoby, ktoré nie sú jeho účastníkmi, s následkom, že sťažovateľka nedisponovala voči ručiteľovi vymáhateľnou pohľadávkou, a rovnako i o záver vo vzťahu k § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka v tom zmysle, že hoci sa pri prevode na blízku osobu úmysel dlžníka ukrátiť pohľadávku veriteľa ex lege prezumuje, možno v konkrétnych prípadoch uzavrieť (aj napriek existencii nevyvrátiteľnej zákonnej domnienky), že tento úmysel neexistuje. Ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 604/2013-40 zo 7. marca 2014 konštatoval porušenie sťažovateľkou označených práv, rozsudok krajského súdu sp. zn. 16 Co 25/2012 zo 14. mája 2012 zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a vyslovil právny názor, podľa ktorého „ustanovenie reštrukturalizačného plánu, na základe ktorého veriteľa nemôžu vymáhať svoje pôvodné pohľadávky voči spoludlžníkom či ručiteľom dlžníka (§ 155 ods. 4 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), sa jednoznačne vzťahuje výlučne len na veriteľov, ktorí boli účastníkmi plánu, no nemôžu obmedzovať veriteľa, ktorý svoju pohľadávku v reštrukturalizácii neprihlásil“, a z tohto dôvodu „považoval ústavný súd rozhodnutie krajského súdu o potvrdení rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľky za rozporné s ňou označenými ustanoveniami ústavy a dohovoru, pretože pri aplikácii citovaných zákonných predpisov všeobecným súdom sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že zásadne poprel ich účel a význam“.

5. Krajský súd znova rozhodol rozsudkom sp. zn. 7 Co 186/2014 z 26. februára 2015 tak, že rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 118/2010-201 z 8. novembra 2011 potvrdil

a žalovaným náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že síce sťažovateľka mala vymáhateľnú pohľadávku proti ručiteľovi, avšak v konaní bolo preukázané, že žalovaní nemohli ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel ručiteľa (ich otca) ukrátiť sťažovateľku.

6. Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu odôvodnila tvrdené porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 186/2014 z 26. februára 2015 tým, že uvedený záver krajského súdu a výklad aplikovaného ustanovenia je z ústavnoprávneho hľadiska neutržateľný až arbitrárny. Pokiaľ ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 604/2013-40 zo 7. marca 2014 predchádzajúci rozsudok krajského súdu zrušil, pričom sťažnosť sťažovateľky bola odôvodnená aj poukazom na spôsob aplikácie § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka krajským súdom, je zrejmé (hoci naplnenie tejto argumentácie ústavný súd výslovne neposudzoval), že pokiaľ by bol považoval túto argumentáciu za bezpredmetnú, rozhodnutie krajského súdu by nezrušil, pretože inak by kasačná kompetencia ústavného súdu vyznela samoučelne a neefektívne.

Sťažovateľka v sťažnosti poukázala na to, že na základe interpretácie § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka sa krajský súd domnieval, že hoci sa pri prevode na blízku osobu úmysel dlžníka ukrátiť pohľadávku veriteľa ex lege prezumuje, možno v konkrétnych prípadoch uzavrieť (aj napriek existencii nevyvrátiteľnej zákonnej domnienky), že tento úmysel neexistuje. Svoje rozhodnutie teda založil na negovaní objektívne daného (zákonom prezumovaného) ukracujúceho úmyslu dlžníka, ktorý nie je možné vyvrátiť. Prezumovanej vedomosti žalovaných o ukracujúcom úmysle sa krajský súd nevenoval, resp. ju bagatelizoval vzhľadom na údajnú neexistenciu ukracujúceho úmyslu ručiteľa. Tým krajský súd posúdil vec na základe nesprávnej interpretácie a aplikácie ustanovenia § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka. Účelom ustanovenia § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka je poskytnúť veriteľovi zvýšenú ochranu pri odporovateľnom právnom úkone medzi blízkymi osobami tak, že ukracujúci úmysel dlžníka je označený za objektívne daný, jeho existenciu nemožno spochybníť (nevyvrátiteľná domnienka) a zároveň sa prezumuje vedomosť blízkej osoby o ukracujúcom úmysle dlžníka (vyvrátiteľná domnienka).

Zamietnuť žalobu v takýchto prípadoch možno preto iba v prípade, ak blízka osoba preukáže, že poznať ukracujúci úmysel dlžníka ukrátiť svojho veliteľa ani pri náležitej starostlivosti nemohla. Nemožno však žalobu zamietnuť pre samotnú neexistenciu ukracujúceho úmyslu dlžníka. Vo veci sťažovateľky krajský súd ale potvrdil rozsudok okresného súdu s odôvodnením, že žalovaní preukázali, že úmysel ich otca ukrátiť sťažovateľku neexistoval. Navyše z obsahu spisu je preukázané, že žalovaní pri náležitej starostlivosti museli úmysel svojho otca ukrátiť sťažovateľku poznať, pretože vedeli o jeho podnikateľských aktivitách, ako aj o existencii jeho ručiteľského záväzku, z čoho im muselo byť zrejmé, že ak im ich otec daruje nehnuteľnosť, teda svoj jediný bonitný majetok, môže tým byť sťažovateľka ukrátená. Sťažovateľka ďalej za významné považuje aj to, že ručiteľ opakovane odmietal založiť nehnuteľnosť v prospech sťažovateľky, ktorá od svojej požiadavky na „dozaloženie“ upustila, čo však nemožno vyhodnotiť ako dohodu o nezaložení nehnuteľnosti ručiteľa. K darovaniu nehnuteľnosti navyše došlo bezprostredne po tom, čo sťažovateľka požadovala toto „dozaloženie“. Významné je aj to, že odporovateľnosť sa v tomto prípade týkala výlučne vzťahu sťažovateľky k jej ručiteľovi (teda nezabezpečenej pohľadávky), a nie inej pohľadávky. Veriteľ musí mať plnohodnotnú možnosť uspokojiť sa tak zo záložného práva, ako aj z ručenia samostatne. Ručiteľ sa preto po ručiteľskom vyhlásení nemôže nekontrolovane a svojvoľne zbavovať svojho majetku, a to ani s odôvodnením, že hlavná pohľadávka je údajne dostatočne zabezpečená (záložným právom). Nebolo preto možné ani uzavrieť, že k ukráteniu pohľadávky sťažovateľky voči ručiteľovi nedošlo kvôli existencii iného zabezpečenia.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 26. 2. 2015, sp. zn. 7Co/186/2014 porušené boli.

II. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 26. 2. 2015, sp. zn. 7Co/186/2014 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

III. Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť advokátovi sťažovateľa náhradu trov konania do pätnástich dní od právoplatnosti nálezu.“

8. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: za krajský súd jeho predsedníčka listom č. Spr 10109/2015 z 23. decembra 2015 s pripojeným vyjadrením predsedu senátu, ktorý vo veci rozhodoval, a sťažovateľka podaním z 25. januára 2016.

8.1 Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že vo veci sp. zn. 7 Co 186/2014 konal v medziach svojej právomoci, jeho právne závery vyplývajú z vykonaného dokazovania a jeho úvahy z konkrétnych faktov prípadu, sú logické a majú oporu v obsahu spisového materiálu. Postup krajského súdu bol v súlade so zákonom, je ústavne akceptovateľný, jeho rozhodnutie je zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. Dôvodom potvrdenia rozsudku okresného súdu bola správnosť jeho skutkových a právnych záverov v otázke, či žalovaní nemohli ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa. Krajský súd rešpektoval aj závery predchádzajúceho rozhodnutia ústavného súdu (nálezu sp. zn. IV. ÚS 604/2013 zo 7. marca 2014), z ktorého vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľky vyplynulo, že ústavný súd sa s ňou stotožnil, avšak vo vzťahu k jej druhej námietke ústavný súd uviedol, že jeho právne závery nesmerujú k jednoznačnému záveru o tom, ako má krajský súd o odvolaní sťažovateľky rozhodnúť. Podľa názoru krajského súdu, ktorý vyplýva z vykonaného dokazovania, ustanovenie § 42a ods. 3 Občianskeho zákonníka umožňuje preukázanie, že blízka osoba nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa. Krajský súd navrhol preto sťažnosť sťažovateľky zamietnuť ako neopodstatnenú. Zároveň vyslovil súhlas, aby ústavný súd upustil od ústneho verejného prerokovania.

8.2 Sťažovateľka vo svojom vyjadrení zopakovala svoju doterajšiu argumentáciu, najmä poukázala na to, že (1) krajský súd svojvoľne nerešpektoval podstatu inštitútu nevyvrátiteľnej právnej domnienky a vychádzal iba z toho, že ak neexistoval prezumovaný úmysel dlžníka ukrátiť veriteľa, nemohli ani pri náležitej starostlivosti jeho blízke osoby tento úmysel poznať; (2) absurdne dospel k záveru, podľa ktorého ak veriteľ nepožaduje zriadenie záložného práva na nehnuteľnom majetku ručiteľa pre zabezpečenie svojej

úverovej pohľadávky, nemá o zabezpečenie svojej pohľadávky týmto majetkom záujem, a preto ručiteľ pri dispozícii s týmto majetkom veriteľa neukracuje, a (3) nesprávne vychádzal z toho, že ak je pohľadávka veriteľa dostatočne zabezpečená záložným právom, môže ručiteľ neobmedzene disponovať so svojím majetkom bez toho, aby tým ukrátil pohľadávku svojho veriteľa, čím povýšil jeden zabezpečovací inštitút (záložné právo) nad druhý (ručenie). Sťažovateľka poukázala i na to, že dodnes v súdnej exekúcii od ručiteľa nevy mohla ani len časť svojej pohľadávky, pretože ručiteľ nemá žiaden majetok, z ktorého by sa sťažovateľka mohla uspokojiť. Zároveň aj sťažovateľka vyslovila súhlas, aby ústavný súd upustil od ústneho verejného pojednávania.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril advokát [REDAKOVANÉ], právny zástupca dotknutej osoby, ktorý vo svojom vyjadrení uviedol:

„Ústavný súd k predmetnej veci už raz zaujal stanovisko v náleze zo 7. marca 2014, č.k. IV. ÚS 604/2013-40, v ktorom právnych argumentáciám sťažovateľky na spôsob aplikácie ustanovenia § 42a ods. 3 písm. a/ Občianskeho zákonníka vo výroku svojho nálezu nevyhovelo.“

Ani v jednom náleze ústavný súd nezabudne konštatovať, že skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.

Z uvedeného hľadiska, ako aj vzhľadom na už uvedené závery v náleze zo 7. marca 2014, je napadnuté rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 7Co 186/2014 z 26. februára 2015 zákonné a spravodlivé, a v žiadnom prípade sa vecne nejaví ako zjavne neopodstatnené, svojvoľné alebo ústavne neudržateľné, resp. spôsobilé vyvolať porušenie sťažovateľky označených základných práv zaručených v ústave a práv zaručených v dohovore a dodatkovom protokole.“

9. K stanovisku [REDAKOVANÉ] sa vyjadrila sťažovateľka, ktorá uviedla:

„Sťažovateľ (zhodne so svojím písomným vyjadrením zo dňa 25.1.2016) uvádza, že nesprávnu interpretáciu a aplikáciu hmotného práva Krajským súdom v Prešove sťažovateľ

namietal vo svojej prvej sťažnosti, a to konkrétne vo vzťahu k § 155 ods. 4 ZKR a § 42a ods. 3 písm. a) OZ. Ústavný súd SR sa v prvom náleze zo dňa 7.3.2014, sp. zn. IV. ÚS 604/2013 stotožnil s námietkou sťažovateľa o nesprávnosti použitia § 155 ods. 4 ZKR a prvé rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zrušil. Námietku sťažovateľa o nesprávnosti interpretácie § 42a ods. 3 písm. a) OZ Ústavný súd SR nehodnotil, keďže už prvá námietka postačovala na vyslovenie záveru o porušení základného práva sťažovateľa.

Po zrušení prvého rozhodnutia Krajského súdu v Prešove tento súd rozhodol o odvolaní rovnako (rozhodnutie súdu prvého stupňa o zamietnutí žaloby potvrdil), pričom svoje rozhodnutie založil výlučne na tej istej argumentácii, ktorú sťažovateľ namietal už vo svojej prvej ústavnej sťažnosti [tzn. nesprávnej interpretácii a aplikácii § 42a ods. 3 písm. a) OZ]. Sťažovateľ následne proti tomuto druhému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal sťažnosť, ktorá bola Ústavným súdom SR prijatá na ďalšie konanie, vedené pod sp. zn. II. ÚS 753/2015.

V tomto smere podotýkame, že pokiaľ by námietka sťažovateľa o nesprávnej interpretácii § 42a ods. 3 písm. a) OZ nemala žiadnu právnu relevanciu, Ústavný súd SR by vo svojom prvom náleze zo dňa 7.3.2014, sp. zn. IV. ÚS 604/2013 napadnuté prvé rozhodnutie odvolacieho súdu nezrušil. Je totiž iracionálne predpokladať, že ústavný súd by zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu iba z jedného dôvodu (§ 155 ods. 4 ZKR), pokiaľ toto rozhodnutie môže obstať ako vecne správne z iných dôvodov [§ 42a ods. 3 písm. a) OZ]. Za daných okolností by ústavnoprávna ochrana a kasačná kompetencia ústavného súdu vyzneli samoučelné a neefektívne.

Sťažovateľ sa preto domnieva, že výklad § 42a ods. 3 písm. a) OZ bol vykonaný odvolacím súdom nesprávne aj v druhom rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sťažovateľ napadol svojou sťažnosťou.“

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základných práv (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

11. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. V súvislosti so sťažovateľkou napádaným rozsudkom krajského súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Interpretácia zákonných a podzákonných právnych noriem, ktorá nešetří základné práva v čo najvyššej miere, pri súčasnom dodržaní účelu aplikovaných právnych noriem, alebo interpretácia, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, potom znamená porušenie základného práva či slobody.

13. Ústavný súd konštatuje, že právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je porušené, pokiaľ je komukoľvek upretá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, resp. pokiaľ súd odmieta konať a rozhodovať o podanom návrhu alebo pokiaľ zostáva v konaní bez zákonného dôvodu

nečinný. Do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov však môže ústavný súd zasahovať derogačným spôsobom [vedomý si svojej zdržanlivosti vyplývajúcej z jeho úlohy ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), a nie bežnej zákonnosti] iba vtedy, pokiaľ právne závery všeobecných súdov sú v príkrom nesúlade so skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej nožnej interpretácii odôvodnenia nevyplývajú, alebo pokiaľ porušenie niektorej právnej normy v dôsledku svojvôle alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, zakladá porušenie základného práva alebo slobody.

14. Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, ktorým bol ako vecne správny potvrdený rozsudok okresného súdu o zamietnutí jej žaloby, pričom kľúčová námietka sťažovateľky spočíva v tvrdenej ústavne nekonformnej aplikácii § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15. Vychádzajúc z uvedeného, bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či napadnutý rozsudok nie je arbitrárny a či ho krajský súd ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom zdôvodnil. Ústavný súd preto preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu, v odôvodnení ktorého sa uvádza:

„Po zrušení rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 16Co/25/2012 zo dňa 14. 05. 2012 Krajský súd v Prešove pokračoval v konaní a rozhodoval opätovne o podanom odvolaní žalobcu.

Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p., vec prejednal v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, správne vo veci rozhodol.

Je zrejmé, že podstatnou a základnou otázkou pre vyriešenie daného sporu bolo to, či v konaní boli súčasne naplnené a preukázané predpoklady úspešného odporovania právneho úkonu dlžníka, t. j. vymáhateľnosť pohľadávky, skutočnosť, či právny úkon dlžníka - ručiteľa ukrátil uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky, preukázanie úmyslu ručiteľa ukrátiť svojho veriteľa a skutočnosť, že právny úkon urobil ručiteľ v posledných 3 rokoch. Nesplnenie čo len jedného z uvedených predpokladov má za následok, že žalobe nie je možné vyhovieť.

Odvolací súd sa aj s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 604/2013 zo 7.3.2014 nestotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že žalobca nedisponoval vymáhateľnou pohľadávkou proti ručiteľovi – otcovi žalovaných v 1. a v 2. rade.

Správny je však záver súdu prvého stupňa o tom, že v konaní bolo preukázané, že žalovaní nemohli ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa.

Súd prvého stupňa správne poukázal na dôkazy vykonané pred ním, konkrétne, prepis e-mailovej komunikácie medzi zamestnancom žalobcu a ručiteľom, výpoveď svedka [REDACTED], žalovanej v 2. rade a na preukázaní dohodu medzi ručiteľom a žalobcom, o tom, že založenie rodinného domu ručiteľa spolu s príslušnými pozemkami žalobca nakoniec nepožadoval. Z výpovede svedka vyplýva, že predstavenstvo žalobcu rozhodlo o tom, že založenie predmetného rodinného domu nebude požadovať (nie to, že založenie je nemožné pre nechotu dlžníka). Strany pristúpili po podpísaní darovacej zmluvy, nielen k rozšíreniu úverového rámca pre dlžníka, ale aj k dozaloženiu iného majetku dlžníka, ako náhrady za nezaloženie rodinného domu a k založeniu majetku ručiteľa v podobe obchodného podielu a navyše podpísaným dodatkom v decembri 2008, t. j. po podpísaní darovacej zmluvy, rozšíril zabezpečenie úveru na sumu presahujúcu 3 000 000 Eur oproti výške pohľadávky 738 811 Eur. Žalovaní v 1. a 2. rade boli o podnikateľských aktivitách svojho otca informovaní, vedeli aj o vzťahu medzi ním

a žalobcom. Okolnosti úveru a jeho zabezpečenia im boli známe. Ak sa zabezpečenie pohľadávky veriteľa javilo ako dostatočné (rozšírené po vzájomných jednaniach), žalovaní nemohli ani len predpokladať, že by úmyslom dlžníka bolo ukrátiť veriteľa. Pokiaľ žalobca spochybňuje oprávnenie svedka [REDACTED] (riaditeľa pobočky žalobcu) konať za spoločnosť, bolo jeho povinnosťou preložiť o tom dôkazy v konaní pred súdom prvého stupňa.

V súvislosti s námietkou žalobcu o kreovaní dohody súdom medzi veriteľom a žalobcom, odvolací súd poukazuje na ust. § 132 O. s. p., v zmysle ktorého súd hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Zákonodarca vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, ktorá vyplýva z ústavného princípu nezávislosti súdov. Záver, ktorý sudca urobí z vykonaných dôkazov z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia. V danom prípade zaiste tomuto tak bolo nielen na podklade pravdivosti a dôležitosti vykonaných dôkazov, ale aj zisteného stavu z vykonaných dôkazov.

Súd prvého stupňa totiž jasne odkazoval na vykonané dokazovanie, predovšetkým výpovede svedka [REDACTED], žalovanej v 2.rade, prepisu e-mailovej komunikácie medzi zamestnancami žalobcu a ručiteľom, na základe čoho prijal záver, že v konaní boli preukázané skutočnosti, ktoré nepreukázali existenciu úmyslu na strane ručiteľa ukrátiť žalobcu. Nepochybne takouto skutočnosťou potvrdzujúcou závery z vykonaných dôkazov bolo aj podpísanie dodatku k úverovej zmluve v decembri 2008, ktorý bol vyústením jednania medzi žalobcom a ručiteľom. Tento dodatok je nespochybniteľným dôkazom o dozaložení ďalšieho majetku na zabezpečenie pohľadávky žalobcu, mimo rodinného domu [REDACTED]. Preto odvolací súd námietky žalobcu o tom, že súd kreoval dohodu medzi účastníkmi tohto vzťahu a že žalovaní v konaní nepreukázali, že ani pri náležitej starostlivosti nevedeli o ukracujúcom úmysle, považoval za nedôvodné a nesprávne.

Nie zanedbateľnou skutočnosťou v rámci vyhodnotenia toho, či napadnutou darovaciu zmluvou bol sledovaný úmysel ukrátiť žalobcu ako veriteľa, je okolnosť, že žalobca disponoval viac ako 4-násobkom zabezpečenia oproti pohľadávke v čase namietaného odporovaného právneho úkonu, bol jediným veriteľom, ktorý svoju

pohľadávku v takejto hodnote zabezpečoval, mal teda garantované reštrukturalizačným posudkom, že jeho pohľadávka bude uspokojená, čoho dôkazom je aj obsah samotného reštrukturalizačného posudku. Neskôr si však takto zabezpečenú pohľadávku v rámci reštrukturalizácie neprihlásil.

Z týchto dôvodov odvolací súd považoval vykonané dokazovanie súdom prvého stupňa za dostatočné. Na základe spoľahlivých skutkových podkladov prijal k jednotlivým námietkam účastníkov konania správne právne závery. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvého stupňa ako zákonné a vecne správne v zmysle ust. § 219 O. s. p. ho potvrdil. “

16. Podľa § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka odporovať možno tiež právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobou jemu blízkou; to však neplatí, ak druhá strana nemohla ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa.

17. Sťažovateľka toto ustanovenie vykladá tak, že aj v prípade, ak by zákonodarcom predpokladaný úmysel dlžníka (v tomto prípade ručiteľa) ukrátiť veriteľa (sťažovateľku) objektívne neexistoval, je potrebné vychádzať z toho, že zákonodarca jeho existenciu stanovil vo forme nevyvrátiteľnej domnienky, v dôsledku čoho neplatí, že druhá strana môže preukázať, že poznať úmysel dlžníka (ručiteľa) ukrátiť svojho veriteľa (sťažovateľku) ani pri náležitej starostlivosti nemohla, a to ani v prípade, ak objektívne neexistoval, ale jeho existencia sa zakladá iba na nevyvrátiteľnej domnienke stanovenej zákonodarcom.

18. Ako vyplýva z citovaného ustanovenia, predpokladom úspešného odporovania právneho úkonu bolo súčasné splnenie týchto podmienok: existencia vymáhateľnej pohľadávky sťažovateľky; ukrátenie uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky sťažovateľky konaním ručiteľa; k ukracujúcemu konaniu ručiteľa došlo v posledných rokoch; právny úkon bol vykonaný medzi ručiteľom a osobou jemu blízkou (alebo v prospech blízkej osoby). Dôkazné bremeno týkajúce sa týchto okolností ťaží veriteľa. Pokiaľ veriteľ dôkazné bremeno na tieto okolnosti unesie, zákon poskytuje možnosť druhej strane preukázať, že ani pri náležitej starostlivosti nemohla poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa.

19. Pretože zákon vychádza v prípadoch uvedených v § 42a ods. 3 Občianskeho zákonníka z toho, že ukracujúci úmysel dlžníka je daný v týchto prípadoch vždy, druhá strana môže vylúčiť následky odporovateľnosti právneho úkonu iba vtedy, ak preukáže, že ani pri náležitej starostlivosti nemohla poznať, že právny úkon ukracuje uspokojenie pohľadávky dlžníkovho veriteľa.

20. Ako vyplýva aj z odôvodnenia rozsudku krajského súdu, sťažovateľka uniesla dôkazné bremeno, pokiaľ ide o existenciu jej vymáhateľnej pohľadávky, ako aj pokiaľ ide o to, že k ukracujúcemu konaniu ručiteľa došlo v posledných troch rokoch a právny úkon bol vykonaný medzi ručiteľom a osobami jemu blízkymi. Z rozsudku krajského súdu nie je jednoznačne zrejmá odpoveď na otázku, či vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že právnym úkonom ručiteľa došlo k ukráteniu uspokojenia vymáhateľnej pohľadávky sťažovateľky alebo nie a z akých dôvodov.

21. Úlohou ústavného súdu však bolo posúdiť najmä to, ako sa krajský súd vysporiadal s otázkou, či vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že žalovaní ani pri náležitej starostlivosti nemohli poznať, že právny úkon ukracuje uspokojenie pohľadávky sťažovateľky. Tu všeobecné súdy dospeli k záveru, že *„v konaní boli preukázané skutočnosti, ktoré nepreukázali existenciu úmyslu na strane ručiteľa ukrátiť žalobcu“*, resp. že *„žalovaní nemohli ani pri náležitej starostlivosti poznať úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa“*, čo však pre vec nie je rozhodujúce. Všeobecné súdy, považujúc takéto posúdenie veci za významné, z tohto hľadiska hodnotili aj v konaní vykonané dôkazy, a to najmä prepis e-mailovej komunikácie medzi zamestnancom sťažovateľky a ručiteľom, výpoveď svedka [REDACTED], výpovede žalovaných, resp. riešili otázku dohody medzi ručiteľom a sťažovateľkou o tom, že založenie rodinného domu ručiteľa spolu s príľahlými pozemkami sťažovateľka nakoniec nepožadovala, či dozaloženie iného majetku dlžníka a ručiteľa. Na druhej strane ako vyplýva z odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, do úvahy vzali aj skutočnosť, že žalovaní boli o podnikateľských aktivitách svojho otca informovaní, vedeli aj o vzťahu medzi ním a sťažovateľkou, boli im známe okolnosti úveru a jeho zabezpečenia. Všeobecné súdy potom z vykonaných dôkazov vyvodili záver, podľa ktorého *„ak sa zabezpečenie pohľadávky veriteľa javilo ako dostatočné (rozšírené po*

vzájomných jednaniach), žalovaní nemohli ani len predpokladať, že by úmyslom dlžníka bolo ukrátiť veriteľa“, hoci posudzovať mali to, či v danej žalovaným dostatočne známej situácii bolo žalovanými s istotou preukázané, že títo ani pri náležitej starostlivosti nemohli poznať, že vykonaním právneho úkonu dôjde k ukráteniu uspokojenia pohľadávky sťažovateľky.

22. Tým krajský súd posúdil vec nedostatočne (nezaoberal sa s potrebnou starostlivosťou otázkou, či vykonaním právneho úkonu došlo k ukráteniu sťažovateľky) a svoje rozhodnutie založil na natoľko nesprávnej interpretácii a aplikácii ustanovenia § 42a ods. 3 písm. a) Občianskeho zákonníka, že svojím rozhodnutím zásadne poprel účel a význam tohto zákonného ustanovenia.

23. Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd sťažnosti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu podľa ustanovenia § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyhovel a rozhodol, že v príčinnej súvislosti s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 7 Co 186/2014 z 26. februára 2015 došlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

24. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak to je možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

25. Ústavou predpokladaným dôsledkom vyhovenia sťažnosti je v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy zrušenie napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov. Ústavný súd preto napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde zrušil a vec

vrátil, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia, krajskému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde], v ktorom tento opätovne rozhodne a v ďalšom konaní bude krajský súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

26. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu, v celkovej sume 448,02 €.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v celkovej sume 448,02 €.

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

27. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016